Enhedslisten vil have markant **velfærdsløft** på finansloven

Tusindvis af stillinger i den borgernære velfærd skal genoprettes. Det bliver et af Enhedslistens helt centrale krav i de kommende finanslovsforhandlinger.

Forleden krævede Enhedslisten, at hjemmeplejen for ældre og danskere med handicap skulle blive bedre. Nu spiller partiet ud med en samlet plan for et markant løft i den borgernære velfærd. Ikke bare ældreområdet, men også blandt andet børneområdet skal tilgodeses.

I alt foreslår Enhedslisten, at 8.000 medarbejdere ansættes i den borgernære velfærd. Det vil genoprette en del af den velfærd, som har lidt under de seneste års nulvækst og kommunale nedskæringer.

Enhedslisten vil bruge omkring 2,5 mia. kr. på at genskabe en del af de mange offentlige stillinger, som er nedlagt siden 2009. Hovedparten er øremærket til at sikre rimelig velfærd for børn og ældre, men kommunerne vil også få midler, som de selv kan fordele inden for den borgernære velfærd.

Desuden vil Enhedslisten afskaffe eller lempe de sanktioner, som i de seneste år har presset kommunerne til at bruge færre penge, end de faktisk har.

Johanne Schmidt-Nielsen siger:

- De seneste års nedskæringer i kommunerne har især ramt ældre medborgere hårdt. Selvom der er kommet flere ældre, har kommunerne rent faktisk skåret markant i hjemmeplejen. Det er ikke rimeligt. Den udvikling skal vendes.
- Også på børneområdet er der desværre nedlagt tusindvis af stillinger – både i vuggestuer og børnehaver. Pædagoger og medhjælpere får dårligere og dårligere betingelser for at give børnene den tryghed og omsorg, som er helt central for børns udvikling.
- I de seneste fire år er der hvert år blevet færre medarbejdere i kernevelfærden. Det er et centralt krav for Enhedslisten, at vi får vendt den kurve. Når der er råd til at bruge milliarder på at lette skatten for virksomheder og mennesker med høje indkomster, så må der også være råd til at sikre anstændig velfærd til vores børn og ældre medborgere.
- At genoprette nedlagte stillinger i den offentlige velfærd vil også afføde flere job i det private. For når en sosu-asssistent går fra arbejdsløshed til arbejde, vil han være mere tilbøjelig til at få skiftet vinduerne eller gå ud at spise. Det vil være med til at sætte gang i hjulene.

De beregnede udgifter er før tilbageløb og sparede overførselsindkomster. Så de faktiske udgifter bliver langt lavere. Enhedslisten foreslår at finansiere velfærdsløftet ved at annullere de planlagte lettelser af selskabsskatten eller ved at beskatte kapitalindkomster på samme niveau som arbejdsindkomster. Enhedslisten er dog åben for at diskutere andre finansieringskilder med en fornuftig social profil.

FL 14: **Genopretning** af velfærden

Siden 2011 er antallet af ansatte i den offentlige sektor faldet med 16.600. I de to år, hvor Corydon har haft ansvaret for finanspolitikken, er 6100 stillinger forsvundet. Disse tal dækker over en ujævn udvikling, hvor det er gået særligt hårdt ud over den borgernære velfærd, mens der er kommet flere folk til i administrationen. I kommunerne er det særligt ældreområdet og børneområdet, der har holdt for.

For Enhedslisten er det et minimumskrav, at den socialdemokratiske regering efterlader velfærden i bedre stand, end de overtog den i 2011. Dette års finanslov skal således markere et kursskifte, der knækker den nedadgående kurve i antallet af ansatte i den borgernære velfærd.

Enhedslisten foreslår konkret, at der på finansloven afsættes midler til at genoprette 8000 stillinger i den borgernære velfærd. En del af de 8000 stillinger øremærkes til konkrete forbedringer så som minimumsrettigheder for ældre og normeringsløft i daginstitutionerne. Men kommunerne vil også få en job-pulje til at ansætte medarbejdere på de områder, hvor de selv finder det mest presserende – så længe det er inden for den borgernære velfærd. Hvis kommunerne ikke leverer det antal nyansættelser, som de har fået penge til, bliver pengene modregnet året efter.

Enhedslisten foreslår:

- Bedre normeringer og forhold i daginstitutioner og dagpleje
- Fremskudt social indsats i daginstitutionerne
- Vikardækning til folkeskolen
- Bedre hjemmehjælp og minimumsrettigheder til ældre
- Fri jobpulje til kommunerne
- Afskaffelse eller lempelse af sanktionerne over for kommunerne

1. Bedre **normeringer** og forhold i daginstitutioner og dagpleje

Stort set alle danske børn over 12 måneder tilbringer mange hverdagstimer i daginstitution. De har krav på omsorg, pædagogisk faglighed og voksne med tid og overskud til at kommunikere på børnenes præmisser. Og børnenes forældre har krav på vished om, at de afleverer deres børn til et ordentligt pasningstilbud.

Men fra 2009 til 2012 er normeringer i daginstitutionerne blevet drastisk forringet. Set i forhold til udviklingen i børnetallet mangler der mellem 3.400 og 5000 pædagoger og medhjælpere.[1] Det går ud over børnene, som må deles om alt for få voksne; de bliver stressede og udvikler sig ikke alderssvarende. Det går også ud over børnenes familier, som er afhængige af en velfungerende institution. Og det går ud over personalet, som ikke har tid til at udføre deres arbejde tilfredsstillende.

I forbindelse med finansloven for 2012 aftalte Enhedslisten derfor med regeringen at bruge 500 mio. kr. på at ansætte 1500 personer i daginstitutionerne i 2013 og frem. Desværre har kommunerne kun i begrænset omfang brugt de ekstra midler efter hensigten.

1 Tallene er lidt upræcise på grund af dårligt datagrundlag.

Enhedslisten foreslår:[2]

- Kommunerne får 730 mio. kr. til at øge normeringen i daginstitutionerne med 2.200 stillinger. Kommunerne skal efterfølgende dokumentere, at midlerne er brugt til det aftalte formål – eller tilbageføre pengene til staten. Eventuelt tilbageførte midler vil blive brugt til at højne kvaliteten i dagtilbud efter aftale mellem partierne bag finansloven.
- Som en del af aftalen skal kommunerne også forpligtes til at leve op til aftalen om normeringer fra 2012.
- I løbet af 2013 og 14 skal dagtilbuddenes normeringer kortlægges bedre, så vi får et retvisende billede af personaleforholdene og udviklingen i den enkelte institution.
- Når den forbedrede statistik foreligger i sommeren 2014 skal partierne bag finansloven forhandle om flere initiativer til at forbedre dagtilbudene.

Bedre pædagogisk tilsyn i dagplejen

Omkring halvdelen af alle 0-2 årige børn går i dag i kommunal dagpleje. Kvaliteten i dagplejen sikres bl.a. via et pædagogisk tilsyn, hvor dagplejepædagoger vejleder og rådgiver dagplejerne i deres hjem og i legestuerne. Omfanget af tilsyn varierer meget fra kommune til kommune, men nogle steder er bemandingen så ringe, at de enkelte dagplejere kun får besøg af en dagplejepædagog hvert halvår. Det svækker markant kvaliteten af pasningstilbuddet.

Enhedslisten foreslår:

- Der fastsættes en central norm for det pædagogiske tilsyn i dagplejen svarende til mindst én dagplejepædagog pr. 20 dagplejere. Opnormeringen vil kræve ca. 100 yderligere dagplejepædagoger.

2. Fremskudt **social indsats** på dagtilbudsområdet

Tidlig indsats er afgørende for at hjælpe udsatte børn bedst muligt. I Københavns kommune har man siden 2011 forsøgt sig med socialrådgivere i daginstitutionerne, og resultaterne er lovende. Når en pædagog er bekymret for et barn, kan socialrådgiverne støtte dem, anvise handlemuligheder og bistå med forældresamarbejdet. Konsekvensen er, at børnene hurtigere får kvalificeret hjælp, og at afstanden til Socialforvaltningen bliver mindre. Disse gode erfaringer fra København bør udbredes, så alle kommuner kan tilbyde tidlig indsats over for børn og familier med sociale vanskeligheder.

Enhedslisten foreslår:

- Den fremskudte sociale indsats udbredes til hele landet. Udgifterne ved en landsdækkende ordning, der vil kræve omkring 600 socialrådgivere (én socialrådgiver pr. 645 børn) skønnes at udgøre omkring 270 mio. kr. årligt.

3. Pulje til **vikartimer** i folkeskolen

Ifølge folkeskolereformen skal 95 pct. af alle timer i folkeskolen varetages af lærere med linjefagskompetence eller tilsvarende i 2020. Det indebærer, at mange lærere skal efteruddannes.

2 Se fakta-ark side 7 for yderligere beregninger og beskrivelse af modellen.

Den milliard, der er afsat til efteruddannelse, rækker imidlertid kun til selve uddannelsen og ikke til vikar-dækning undervejs. Det giver en markant risiko for, at mange elever vil mangle undervisere, når deres faste lærere efteruddannes frem til 2020. Det vil forringe undervisningen i en periode på hele 7 år.

Det vil Enhedslisten forhindre ved at afsætte midler til kvalificeret vikardækning af ca. 1285 årsværk pr. år frem til 2020.

Enhedslisten foreslår:

- En særlig pulje til jobrotation på folkeskoleområdet skal sikre vikardækning og samtidig give nogle af de mange ledige dimittender undervisningserfaring. Det vil formentlig betyde, at der skal ansættes omkring 1000 lærervikarer årligt frem til 2020. Forslaget kan realiseres for ca. 100 mio. kr. årligt.

4. **Rettigheder** til ældre og bedre hjemmepleje[3]

De senere år har mange kommuner sparet på ældreområdet. Mens antallet af ældre stiger, visiteres færre og færre til hjemmehjælp. De få, der kommer gennem nåleøjet, får mindre hjælp end tidligere.

Siden 2008 er cirka 4,8 mio. timers hjemmehjælp sparet væk i Danmark om året, så kommunerne i dag bruger i gennemsnit 10.000 kr. mindre pr. ældre borger sammenlignet med i 2007. I samme periode er antallet af ældre steget med næsten 150.000 personer.

Besparelserne kan ikke retfærdiggøres med, at nutidens ældre er blevet selvhjulpne, fordi de er friskere og har velfærdsteknologi. For besparelserne kan mærkes i de ældres hverdag: De får gjort mindre rent, de kommer sjældnere i bad, og de kommer mindre ud. På plejeboligområdet fører travlhed til flere medicinfejl, og 60 pct. af de ældre går med ble, fordi der mangler personale til at hjælpe dem på toilettet.

Det er uværdige forhold. Udviklingen skal vendes, så de ældre får minimumsrettigheder:

1. Ret til rengøring mindst hver anden uge for ældre, der ikke selv kan gøre rent
2. Ret til et bad mindst to gange om ugen for ældre, der ikke selv kan tage bad.
3. Ret til en grundig hovedrengøring en gang årligt.
4. Mulighed for regelmæssigt ophold i det fri for ældre, som ikke selv kan komme ud.

De ældre kan selvfølgelig selv vælge, om de vil gøre brug af rettighederne, og minimumsrettigheder er ikke i sig selv opskriften på anstændig ældrepleje. Det er vigtigt at fastholde, at ambitionsniveauet på sigt skal være højere, så kommuner med højere standarder ikke kan misbruge listen til at retfærdiggøre besparelser.

Hvis de nye minimumsrettigheder skal realiseres, og hvis de seneste års markante forringelser skal annulleres, må antallet af ansatte som minimum op på samme niveau som før finanskrisen. Derfor skal kommunerne have midler til at forbedre hjemmeplejen og leve op til de nye minimumsrettigheder.

Enhedslisten foreslår:

- De fire minimumsrettigheder skrives ind i serviceloven eller i en særskilt bekendtgørelse.
- En timepulje på cirka 5 mio. hjemmehjælpstimer om året svarende til 3000 nye stillinger skal forbedre området. Timepuljen fordeles mellem kommunerne efter ældretal. Hvis kommunerne ved udgangen af 2014 ikke kan dokumentere, at de har brugt pengene til at levere ekstra hjemmehjælpstimer, bliver pengene modregnet i tildelte midler året efter

3 For yderligere fakta, beregninger og konkrete forslag på ældre-området se selvstændigt ældre-udspil.

5. Frie midler til **ansættelser** i den borgernære velfærd

Ud over de øremærkede midler vil Enhedslisten tilføre kommunerne penge til at forbedre de dele af den borgernære velfærd, som de hver især vil prioritere. Det er dog et krav, at midlerne bruges til at ansætte personale i velfærden.

Enhedslisten foreslår:

- Der afsættes 400 mio kr. til 1200 fuldtidsansættelser i den borgernære velfærd. De fordeles mellem kommunerne efter indbyggertal. Kommunerne skal dokumentere, at midlerne går til det aftalte formål. Ellers bliver pengene modregnet i kommunens tildelte midler året efter

6. Væk med sanktionerne over for **kommunerne**

I de seneste år har kommunerne brugt markant færre penge, end det var aftalt med regeringen. Penge, som skulle have været brugt på hjemmehjælp til de ældre eller til gode rammer i daginstitutionerne, er forblevet i kommunekassen. I både 2011 og 2012 brugte kommunerne mere end 5 mia. kr. mindre end budgetteret.

Det har ikke bare fået alvorlige konsekvenser for borgernes velfærd. Det har også været med til at bremse den økonomiske aktivitet og på den måde modvirket et opsving og et fald i ledigheden.

Ifølge AE-rådet har kommunernes underforbrug alene i 2012 kostet over 10.000 job i den offentlige sektor. Regeringen forventer, at kommunerne også i 2013 bruger milliarder mindre end aftalt.

Underforbruget skyldes i høj grad det sanktionsregime, som regeringen har lagt ned over kommunernes økonomi. Kommunerne bliver straffet meget hårdt for overforbrug og har derfor budgetteret langt under den tildelte ramme.

Enhedslisten foreslår:

- Sanktionerne mod kommunerne afskaffes eller lempes. Fx kan sanktionerne blive mindre eller først træde i kraft ved en vis overskridelse af budgetterne.

7. Omkostninger og **finansiering**

Den samlede udgift på 2,5 mia. kr. er før tilbageløb og sparede overførselsindkomster. Den faktiske udgift bliver derfor lavere.

Nye ansættelser	**Antal ansatte**	**Udgift**
Genopretning af anstændige normeringer på daginstitutioner mm.	2300	760 mio. kr.
Socialrådgivere tilknyttet daginstitutionerne	600	270 mio. kr.
Pulje til jobrotation i folkeskolen (efter sparede dagpenge)	1000	100 mio kr.
Personale i hjemmeplejen	3000	1 mia. kr.
Frie midler til kommunerne til ansættelser i borgernær velfærd	1100	360 mio. kr
I alt	**8000**	**2,5 Mia. kr.**

Anmærkninger:

1. De anslåede udgifter til ansættelser på ældreområdet og i det pædagogiske personale tager udgangspunkt i forudsætningerne i aftalen mellem Enhedslisten og regeringen fra 2011 om 1500 yderligere pædagoger. Her anslog regeringen, at det koster omkring 500 mio. at ansætte 1500 pædagoger. Altså omkring 333.000 pr. stilling. Da lønnen på sosu-området ligger lavere eller på samme niveau som på det pædagogiske område, anslår vi, at den gennemsnitlige udgift er den samme på ældreområdet.
2. De faktiske udgifter vil være langt lavere, idet en del af lønudgifterne kommer retur via skat og afgifter, og fordi staten sparer udgifter til overførselsindkomster. Et svar fra finansministeriet til Enhedslisten peger på, at udgiften til ansættelsen af en ledig nyuddannet sosu-assistent kun vil beløbe sig til omkring 30.000 om året, når der er modregnet for skat, moms og sparede overførselsindkomster.
3. Da socialrådgivere ligger lidt højere lønmæssigt, er udgiften hertil tilsvarende højere. Desuden vil der være udgifter forbundet med etableringen af en ordning.
4. Udgifterne til vikardækningen er markant lavere, fordi der er tale om en jobrotationsordning, og her er det normalt at indregne vikarens sparede dagpenge.

Finansiering

Enhedslisten foreslår, at velfærdsløftet finansieres ved at annullere de planlagte selskabsskattelettelser eller ved at øge beskatningen på kapitalindkomster. Skatteloftet for kapitalindkomster blev sænket af den tidligere VK-regering, så loftet er næsten ti procentpoint lavere end skatteloftet for arbejdsindkomster. Indtægter fra spekulation beskattes dermed langt mere lempeligt end indtægter fra arbejde. Det favoriserer overklassen, som får en større andel af deres indtægter fra kapitalgevinster. Sidestilles kapitalindkomster skattemæssigt med arbejdsindkomster, vil det bidrage med op til fem milliarder kroner årligt.

Enhedslisten er dog åben for at diskutere andre finansieringskilder med en fornuftig social profil.

Fakta-ark

1) Personale-nedskæringer i den borgernære velfærd

a) Her er de største personalenedskæringer i den borgernære velfærd sket:

	2009	2010	2011	2012	2013	09-13	09-13
I alt	**616.215**	**611.194**	**588.836**	**578.668**	**581.191**	**-35.024**	**-6%**
Social- og sundhedspersonale	93.755	92.691	89.101	87.293	87.098	-6.657	-7%
Lærere m.fl. i folkesk. og spec.underv.	71.169	70.942	67.889	65.106	63.425	-7.744	-11%
Syge- og sundhed, ikke ledende	48.046	49.634	49.553	50.210	51.467	3.421	7%
Pæd. pers., daginst./ klub/skolefr.	52.511	52.482	50.827	50.496	50.087	-2.424	-5%
Kontor- og It-personale	39.166	39.490	38.108	37.355	37.265	-1.901	-5%
Pædagogmedhj. og pæd. ass.	36.562	35.811	32.107	31.666	31.682	-4.880	-13%
Syge- og sundhedspersonale - basis	22.172	22.857	23.053	23.637	24.363	2.191	10%
Hjemmevejl & pæd.pers., døgninst.	21.991	22.125	22.102	22.067	22.388	397	2%
Akademikere	15.059	15.356	15.480	16.110	17.024	1.965	13%
Omsorgs- og pæd.medhj. &pæd. ass.	16.473	17.082	16.227	16.019	16.767	294	2%
Dagplejere	18.177	17.432	16.301	14.879	13.407	-4.770	-26%
Social- og sundhedspersonale, Regioner	14.604	14.271	13.022	12.073	12.086	-2.518	-17%

2) Daginstitutions- og dagplejeområdet

a) Udvikling i personalestandard i daginstitutioner 2009-12 ud fra Den sociale ressourceopgørelse:

	2009	2010	2011	2012
			Personale efteråret	
Personale	46.270	45.848	44.797	44.176
Personale justeret i forhold til omregningsfaktor	44.512	43.464	41.796	40.819
			Indskrevne børn efteråret	
0-2 år	53.702	58.316	59.458	59.726
3-5 år	163.021	162.699	162.515	160.489
6-9 år	8.599	7.693	7.389	6.546
10-13 år	1.015	1.031	1.616	1.163
14-17 år	42	103	311	148
Børneenheder	273.316	281.964	284.179	282.276
Børneenheder pr. voksen	6,14	6,49	6,8	6,92
Personalereduktion i forhold til 2009-niveau	**0**	**2.456**	**4.485**	**5.152**

Antallet af børneenheder er beregnet således:
0-2 årige børn=2 børneenheder
3-5 årige børn=1 børneenhed

6-9 årige børn=0,6 børneenheder
10-13 årige børn=0,3 børneenheder
14-17 årige=0,15 børneenheder

Personalereduktionen er i forhold til det personale, der skulle have været ansat, hvis forholdet mellem voksne- og børneenheder skulle have været det samme som i 2009.
Tabellen viser, at der i kommunerne uden for København er sket et fald svarende til:
2.456 fuldtidsansatte fra 2009 til 2010
2.029 fuldtidsansatte fra 2010 til 2011
667 fuldtidsansatte fra 2011 til 2012
I alt 5112

b) Model for opnormeringer på daginstitutionsområdet:

- Det aftales ved de kommende finanslovsforhandlinger, at normeringsniveauet i dagtilbuddene fra sommeren 2014 (fx 1. august 2014) skal være forbedret med 3.700 stillinger i forhold til 2012-niveauet. Af disse 3.700 stillinger burde de 1500 allerede være sikret gennem 2011-aftalen, men der skal skabes sikkerhed herfor. Oveni tilføres yderligere 2.200 stillinger.
- Kommunerne tilføres derfor midler svarende til 2.200 stillinger, men kun de kommuner, der har udmøntet de 500 mio. kr. fra 2011-aftalen, får andel i midlerne.
- En opgørelse skal afdække, om hver enkelt kommune i 2013 har indarbejdet deres andel af de 500 mio. kr. i personalestandarden. Det sker med afsæt i DsT's ressourceopgørelse for efteråret 2013, men uden at indregne ekstraordinært ansatte og med forbehold for fleksjobbere, studerende og elever. I kommuner, hvor det ikke er tilfældet, skal kommunen enten dokumentere, at midlerne alligevel er anvendt efter formålet, eller vedtage en tillægsbevilling til dagtilbudsområdet for 2014, hvis de vil have andel i de nye midler fra 1. august 2014. Såfremt kommunen ved budgetlægningen for 2015 indarbejder normeringsforbedringer svarende til kommunens andel af de 500 mio. kr., vil den kunne få andel i de nye midler fra 1. januar 2015.
- Kommunerne skal ved udgangen af såvel 2014 som 2015 dokumentere, at midlerne er brugt til det aftalte formål. Hvis ikke, skal pengene tilbageføres til staten. Eventuelt tilbageførte midler bruges til at forbedre dagtilbuddene efter aftale mellem partierne bag finansloven.

c) Model for bedre datagrundlag i daginstitutioner:
Det er som anført ovenfor svært at kortlægge den præcise udvikling i normeringerne på de danske daginstitutioner. Samtidig viser erfaringerne fra de senere år, at en troværdig statistik kræver, at de enkelte institutioners ledere er inde over. At anvende registerbaserede data alene er behæftet med for mange fejlkilder. Derfor er der brug for en ny statistik.

- Med moderne netbaserede værktøjer kan en sådan statistik udarbejdes uden det store ressourceforbrug. Antager man – og det er højt sat – at det kræver tre timer årligt pr. institution (inkl. kommunal kontrol), vil det svare til ca. 13.500 årlige arbejdstimer. I alt mindre end 10 fuldtidsansatte.
- I løbet af vinteren og foråret 2014 kortlægges dagtilbuddenes normeringsforhold bedre, så vi i Danmark i lighed med Norge og Sverige kan få et retvisende billede af personaleforholdene.
- Det aftales yderligere, at partierne bag finansloven i foråret og sommeren 2014, når den nye statistik foreligger, forhandler om flere initiativer til at forbedre dagtilbuddene.

Ældre-området

Se selvstændigt ældre-udspil: http://enhedslisten.dk/files/aeldreudspil_2013.pdf